

ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

*Навчально-науковий інститут
менеджменту та психології*

*Кафедра психології та особистісного
розвитку*

СИЛАБУС навчальної дисципліни Прикладні проблеми експериментальної психології

Загальна інформація	Пояснення
Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітня програма	Психологія
Спеціальність	Психологія
Рік навчання, семестр	1-й рік, 1-й семестр
Статус дисципліни	обов'язковий компонент
Кількість кредитів	4 (120 годин)
Форма навчання	денна, заочна
Форма підсумкового контролю*	іспит
Мова викладання	українська

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА ДИСЦИПЛІНИ

Сухенко Яна Валеріївна, к. психол. н., доцент

e-mail: suhenko333@uem.edu.ua

телефон: (095) 460-96-95

Консультації: відповідно до графіку консультацій, що розміщений на сайті та на дошці оголошень кафедри.

Інформація здобувачам вищої освіти щодо проходження курсу (оголошення, завдання для підготовки, додаткові консультації тощо) надсилається на електронну пошту академічної групи.

Додаткові канали комунікації

Загальна інформація щодо організації
навчального процесу:

Контакти кафедри:

Сторінка у Facebook

E-mail: kpor.umo@uem.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація

Навчальна дисципліна *«Прикладні проблеми експериментальної психології»* є одним з ключових компонентів освітньої складової підготовки здобувачів вищої освіти магістерського рівня. Вона забезпечує ознайомлення здобувачів освіти з історією становлення експериментальної психології; особливості проєктування та реалізації експериментальних психологічних досліджень; емпіричними методами психологічного дослідження; специфікою представлення результатів і оцінки експериментальної діяльності тощо.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти набувають професійної компетентності та обізнаності щодо базових принципів, закономірностей, методів та прийомів організації, проведення та презентації результатів психологічного експерименту.

Метою навчальної дисципліни *«Прикладні проблеми експериментальна психологія»* є формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей¹, що співвідносяться з відповідними програмними результатами навчання²: знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Компетентності та результати навчання

Компетентності

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання

ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

---

¹ Загальні компетентності є універсальними компетентностями, що не залежать від предметної області, але є важливими для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку, спеціальні (фахові, предметні) – є актуальними для предметної області та важливі для успішної діяльності за певною спеціальністю [17].

² Загальні компетентності є універсальними компетентностями, що не залежать від предметної області, але є важливими для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку, спеціальні (фахові, предметні) – є актуальними для предметної області та важливі для успішної діяльності за певною спеціальністю [17].

ПР 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР 12. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР 13. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Соціальні, м'які навички – здатність вирішувати проблеми, позитивне ставлення до інших і світу, конгруентність, відповідальність, комунікативні навички, саморегуляція, самоконтроль.

Норми академічної етики: дотримання норм академічної доброчесності, відповідальність, пунктуальність, акуратність, наполегливість.

Структура курсу

Тема, форма навчання, денна, год. / заочна, год.	Результати вивчення теми	Завдання до теми
1	2	3
Змістовий модуль 1. Історія та сьогодення експериментальної психології: теоретико-методологічний та етико-деонтологічний аспект		
Тема 1. Визначення, предмет, завдання експериментальної психології. <i>Лекція 1</i> 2 / 0 <i>Самостійна робота</i> 6 / 8	Визначення, предмет, завдання експериментальної психології. Експериментальна психологія як наука про принципи, методи, процедури планування, проведення, обробку та інтерпретацію результатів психологічних експериментів. Основні завдання експериментальної психології. Формулювання методологічних і теоретичних засад експерименту.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Тема 2. Витоки експериментальної психології, становлення експериментального методу в психологічних дослідженнях, сучасний етап. <i>Лекція 2</i> 2 / 0 <i>Самостійна робота</i> 6 / 8	Долабораторний період: філософські праці, введення терміну «психологія» та поняття про психометрію; досягнення в біології, фізіології, нейрофізіології, психофізиці. Лабораторний період: фізіологічна та інтроспективна методологія, експериментальна інтроспекція, біхевіоризм, гештальтпсихологія, французький патопсихологічний підхід, вітчизняна психологія. Характеристика та пріоритети сучасного етапу розвитку експериментальної психології в Україні та інших країнах. Сучасна проблематика, тенденції та перспективи експериментального дослідження психіки. Ускладнення предмета дослідження. Дослідження індивідуальних відмінностей на основі використання методів математичної статистики, комп'ютерної обробки даних, підходів та інструментів «big data».	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.

<p>Тема 3. Методологія, методика, планування та проведення наукового дослідження. Лекція 3 2 / 2 Самостійна робота 6 / 6</p>	<p>Філософська методологія як загальна світоглядна позиція та інтерпретаційна основа науки. Загальнонаукова методологія та загальні принципи побудови наукового знання. Методологія науки як принципи побудови та функціонування конкретної науки. Місце експерименту в системі методів наукового дослідження психіки. Методика та техніка наукового дослідження психіки, загальна характеристика основних етапів наукового дослідження. Підходи до постановки наукової проблеми. Особливості проведення теоретичного аналізу проблематики дослідження. Логіка формулювання гіпотез. Стратегія, тактика планування та проведення дослідження. Якісний та кількісний аналіз даних, перевірка статистичної значимості результатів, інтерпретація результатів. Формулювання теоретичних висновків, розроблення практичних рекомендацій.</p>	<p>Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.</p>
<p>Тема 4. Етика та деонтологія експериментальної взаємодії у психологічному дослідженні. Лекція 4 2 / 0 Практичне 2 / 0 Самостійна робота 2 / 6</p>	<p>Експериментальна взаємодія. Типологія учасників експерименту. Вплив особистості учасника та експериментатора на експеримент. Ефект Пігмаліона та типи помилок експериментатора. Етичні аспекти психологічних досліджень. Згода на участь у психологічному дослідженні. Правове регулювання психологічних досліджень. Наукове шахрайство та чистота експерименту. Регулювання експериментальної взаємодії в Етичному кодексі психолога Товариства психологів України, кодексах інших громадських об'єднань психологів в Україні: Етичний кодекс психолога Національної психологічної асоціації, Кодекс екологічності Української асоціації екологічної психологічної допомоги, Української спілки психотерапевтів, Українська психологічна асоціація. Підходи до регулювання психологічного експерименту в етичному кодексі APA (США), кодексі EFPA (European Federation of Psychologists' Associations).</p>	<p>Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.</p>
<p align="center">Змістовий модуль 2. Емпіричні методи психологічного дослідження (неекспериментальні, експеримент)</p>		
<p>Тема 5. Неекспериментальні і методи психологічного дослідження Лекція 5</p>	<p>Класифікація методів психологічного дослідження. Спостереження як метод психологічного дослідження. Біографічний та архівний методи у психологічному дослідженні. Метод аналізу продуктів діяльності. Бесіда, інтерв'ю та анкетування у психологічному</p>	<p>Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми</p>

2 / 0 Самостійна робота 6 / 8	дослідженні. Стандартизовані опитувальники та тести як методи психологічного дослідження. Кореляційне дослідження. Класифікація методів емпіричного дослідження.	у Google Classroom.
Тема 6. Експеримент як метод психологічного дослідження. Лекція 6 2 / 0 Самостійна робота 6 / 8	Експеримент як засіб пізнання психіки людини. Поняття про психологічний експеримент. Принципи експериментального дослідження психіки. Переваги експерименту як методу психології. Основні відмінності експериментування і спостереження. Перспективи експериментального методу в сучасній психології. Типи експериментів і їх характеристика.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Тема 7. Структура психологічного експерименту Лекція 7 2 / 2 Практичне 2 / 0 Самостійна робота 4 / 6	Поняття про залежну змінну. Поняття про незалежну змінну. Поняття про змінну в психологічному експерименті. Види змінних при перевірці гіпотези. Незалежна змінна: зміст та особливості прояву. Залежна змінна: зміст та особливості прояву. Проміжні змінні. Зовнішні змінні. Змінні і експериментальний контроль. Проблема змішування змінних і можливості її розв'язання. Ефекти послідовності при маніпулюванні змінними і засоби їх розв'язання. Вимірювання змінних у психології.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Тема 8. Гіпотеза в експерименті, типи гіпотез. Лекція 8 2 / 0 Самостійна робота 4 / 6	Гіпотеза в структурі психологічного дослідження. Рівні гіпотез. Контргіпотеза і третя конкуруюча гіпотеза в психологічному експерименті. Вимоги до формулювання гіпотези. Статистичні гіпотези. Направлені і ненаправлені гіпотези. Нуль-гіпотеза і значущі результати дослідження. Рівні значущості в психології. Умови відхилення нуль-гіпотези. Помилки першого і другого роду при прийнятті статистичного рішення.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Змістовий модуль 3. Проєктування та реалізація психологічного експерименту		
Тема 9. Типологія та валідність експериментів. Лекція 9 2 / 0 Самостійна робота 6 / 8	Типи експерименту за способом організації: лабораторний, природний, польовий; за характером впливу констатувальний, формувальний; за дослідницькою метою пошуковий, підтверджуючий, пілотажний; за відповідністю реальності ідеальний, реальний, нескінченний, експеримент повної відповідності. Ідеальний експеримент і валідність експерименту. Експериментальний контроль і валідність експерименту. Види валідності. Внутрішня валідність (надійність) експерименту. Зовнішня валідність експерименту. Фактори, що загрожують валідності психологічного	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.

	експерименту. Валідність експерименту, типи валідності. Факт і артефакт у експерименті. Проблема контролю в експерименті.	
Тема 10. Стратегії та вибірка експериментального дослідження. <i>Лекція 10</i> 2 / 2 <i>Практичне</i> 2 / 0 <i>Самостійна робота</i> 4 / 6	Визначення стратегії експериментального дослідження. Порівняльна характеристика недоліків, переваг констатувальної, формувальної стратегій, стратегії співставлення, етапів її реалізації. Аналіз дослідницьких стратегій кваліфікаційних роботах з психології бакалаврського, магістерського рівнів, за авторефератами дисертаційних досліджень. Міри центральної тенденції. Міри мінливості як характеристики вибірки. Репрезентативність вибірки та умови її досягнення. Загальна характеристика стратегій підбору досліджуваних. Техніка рандомізації. Стратометричний відбір до вибірки. Метод попарного відбору. Використання природних груп у експериментальному дослідженні психіки і проблема валідності експерименту.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Тема 11. Класифікація експериментальних планів і дослідницька програма в експерименті <i>Лекція 11</i> 2 / 0 <i>Самостійна робота</i> 6 / 8	Типи експериментальних планів за способом представлення незалежної змінної: якісні та кількісні; внутрішньогрупові та міжгрупові; доекспериментальні, квазіекспериментальні плани та плани істинних експериментів; плани з однією незалежною змінною та факторні плани. Плани експериментів з малою кількістю учасників. Аналіз експериментальних планів в звітах про експеримент, авторефератах, дисертаційних дослідженнях. Практика експериментування та можливі методологічні помилки. Поняття про дослідницьку програму, її складові, етапи реалізації. Алгоритм та основні розділи програми психологічного експерименту.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Тема 12. <i>Специфіка експериментів в різних галузях психології.</i> <i>Лекція 12</i> 2 / 0 <i>Самостійна робота</i> 4 / 6	Функції експериментальних досліджень в психології. Тематичний розподіл галузевих експериментів в психології. Експеримент в загальній психології та психофізіології; у віковій та педагогічній психології, в соціальній психології; в медичній психології, патопсихології, психотерапії; спортивній психології. Порівняльний аналіз звітів про експерименти в різних галузях.	Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.
Змістовий модуль 4. Представлення результатів і оцінка результативності експериментальної діяльності		
Тема 13.	Методики виміру змінних. Поняття про шкали та їх характеристики: шкала найменування (або номінальна), шкала порядку, рангова шкала,	Опрацювати рекомендовані джерела.

<p><i>Елементи теорії психологічних вимірювань.</i></p> <p><i>Лекція 13</i></p> <p><i>2 / 0</i></p> <p><i>Практичне</i></p> <p><i>2 / 2</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p> <p><i>4 / 6</i></p>	<p>шкала інтервалів, шкалі пропорцій, шкала відношень, інші шкали. Шкальні перетворення. Види психологічних вимірювань. Класична емпірико-статистична теорія тесту. Стохастична теорія тестів (IRT). Психодіагностичні методики при реалізації експериментального методу. Критерії якості виміру змінних: об'єктивність, надійність, валідність.</p>	<p>Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.</p>
<p>Тема 14.</p> <p>Підходи до аналізу та інтерпретації результатів експериментів.</p> <p><i>Лекція 14</i></p> <p><i>2 / 0</i></p> <p><i>Практичне</i></p> <p><i>2 / 0</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p> <p><i>4 / 6</i></p>	<p>Поняття про інтерпретацію експериментальних даних. Складові інтерпретації. Узагальнення експериментальних даних і його види. Кількісний аналіз в психологічних експериментах. Якісний аналіз та інтерпретація результатів експериментів. Статистичний аналіз емпіричних даних з використанням статистичного пакету для аналізу даних SPSS. Можливості аналізу латентних закономірностей експериментальних даних. Проблема пояснення експериментальних даних. Форми пояснення даних психологічного експерименту. Можливі помилки під час узагальнення експериментальних даних.</p>	<p>Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.</p>
<p>Тема 15.</p> <p>Статистичні методи аналізу даних психологічного дослідження</p> <p><i>Лекція 15</i></p> <p><i>2 / 0</i></p> <p><i>Практичне</i></p> <p><i>2 / 2</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p> <p><i>4 / 6</i></p>	<p>Описові статистики. Дані та їх різновид. Оцінка центральної тенденції. Нормальний розподіл даних. Частотний аналіз. Рівні значущості. Параметричні та непараметричні методи для залежних та незалежних вибірок.. Кореляційний підхід у психологічних дослідженнях. Коефіцієнт кореляції. Контроль валідності в кореляційному дослідженні. Особливості підбору груп у кореляційному дослідженні. Міри зв'язку і міри відмінностей в емпіричному дослідженні.</p>	<p>Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.</p>
<p>Тема 16.</p> <p>Експлікація та науковий стиль в оформленні результатів психологічного експерименту з використанням сучасних цифрових технік і технологій.</p> <p><i>Лекція 16</i></p> <p><i>2 / 0</i></p> <p><i>Практичне</i></p> <p><i>2 / 0</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p> <p><i>2 / 6</i></p>	<p>Науковий стиль в оформленні результатів експерименту, варіанти їх презентації. Поняття про науковий стиль. Основні вимоги до мови наукового звіту. Мовні кліше при підготовці наукового звіту. Структура та оформлення письмового наукового звіту. Вимоги до виступів з представлення результатів наукового дослідження. Додержання принципів академічної доброчесності в оформленні результатів експериментального дослідження. Наочно-графічне представлення результатів досліджень. Використання з статистичного пакету SPSS для графічного представлення результатів дослідження. Формулювання висновків експериментального дослідження.</p>	<p>Опрацювати рекомендовані джерела. Вказівки до виконання завдання з теми у Google Classroom.</p>

Інформаційні ресурси

Основні посібники

1. Бондарчук О. І. Експериментальна психологія : Курс лекцій. К. : МАУП, 2003. 120 с.
2. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях : Навчальний посібник. К. : «ВД «Професіонал», 2007. 208 с.
3. Максименко С. Д. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус) : навч. Посіб. К. : Центр учбової літератури, 2008. 328 с.
4. Сухенко Я.В. Методичні рекомендації до курсу «Прикладні проблеми експериментальної психології» освітньо-професійної програми «Психологія» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Київ : ДЗВО «УМО», 2022. 22 с.

Додаткова література

5. Галян О.І., Галян І.М. Експериментальна психологія : Навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 400 с. (Серія «Альма-Матер»).
https://library.udpu.edu.ua/library_files/439914.pdf
6. Гічан І. С., Гічан. О. І. Експериментальна психологія: практикум. К., 2004. 180 с.
7. Карпенко З. С. Експериментальна психологія : метод. рек. до практ. курсу. Івано-Франківськ : Плай, 2000. 76 с.
8. Клайн, П. Справочное пособие по конструированию тестов. Введение в психометрическое проектирование. Киев, 1994. 283 с.
9. Копець Л. Класичні експерименти в психології : навч. Посібник. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 283 с.
10. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Київський університет, 2008. 286 с.
11. Кравчук С. Л. Експериментальна психологія: теорія і практика психологічного експерименту: підручник. К. : Київський університет, 2008 287 с.
12. Лушин П. В., Сухенко Я. В., Хілько С. О., Шевченко С. В. (2020). Мануал до атестації здобувачів вищої освіти бакалаврського та магістерського рівнів зі спеціальності 053 «Психологія». Київ, 92 с. <https://lib.iitta.gov.ua/719295/>
13. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія (дидактичний тезаурус). К. : МАУП, 2002. 128 с.
14. Методы исследований и организация экспериментов / под ред. проф. К. П. Власова Х. : Издательство «Гуманитарный Центр», 2002. 256 с.
15. Орієнтири вибору та формулювання теми кваліфікаційної роботи : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів підготовки галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки», спеціальності «053 Психологія» / Автор-укладач : Сухенко Я.В. Київ : ДЗВО «УМО», 2022. 21 с.
16. Павлюк Т. М. Експериментальна психологія : методичні рекомендації до вивчення нормативної навчальної дисципліни (для студентів 053 «Психологія. Луцьк : СНУ ім. Лесі Українки, 2020. 30 с.
17. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ М-ва освіти і науки України від 24 квіт. 2019 р. № 564. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/64412/
18. Рамуль К.А. Введение в методы экспериментальной психологии. Тарту, 1963.

19. РЕНІ-світ: особистісно-професійний розвиток і психологічна допомога майбутніх психологів : методичні рекомендації / П. Лушин, О. Брюховецька, А. Гусєв, М. Діденко, Л. Інжиєвська, Л. Мухіна, Я. Сухенко, В. Тимофієв, С. Хілько, Т. Чаусова, С. Шевченко ; за заг. ред. П. Лушина, Я. Сухенко. Полтава : ФОП Мирон І.А., 2021. 176 с. (Серія «Жива книга» ; Т.6).

Англомовні монографії, посібники, статті

20. Boring, Edwin G. (1950). *A History of Experimental Psychology* (2nd ed.). Prentice-Hall. Retrived from: <https://www.scribd.com/document/391287770/Boring-E-G-1950-a-History-of-Experimental-Psychology>

21. Goodwin, C. J. (2009). *Research in Psychology: Methods and Design*, 6th Ed. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc. Retrived from: <https://metodos0planejamento.files.wordpress.com/2020/08/goodwin-2013-research-in-psychology-7th-ed.pdf>

22. Piaget, J., Fraisse, P., & Reuchlin, M. (2014). *Experimental Psychology Its Scope and Method: Volume I (Psychology Revivals): History and Method* (1st ed.). Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781315756578>

23. Hearst, E. (1979). *The First Century of Experimental Psychology*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. <https://doi.org/10.1126/science.208.4445.715>

24. Kline, R. B. (2004). Effect Size Estimation in Multifactor Designs. In *Beyond significance testing: Reforming data analysis methods in behavioral research* (pp. 203-243). Washington, DC US: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10693-007>

25. Levine, G., & Parkinson, S. (2014). *Experimental Methods in Psychology* (1st ed.). Taylor and Francis. <https://doi.org/10.4324/9781315806600>

26. McGuigan, F. J. (1997). *Experimental Psychology: Methods of Research*. New Jersey: Prentice-Hall.

27. MacLin, M.K. (2020). *Experimental Design in Psychology: A Case Approach* (9th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780367808280>

28. Osgood, C. E. (1953). *Method and theory in experimental psychology*. Oxford University Press. Retrived from: <https://psycnet.apa.org/record/1954-05135-000>

29. Pashler, H. (Ed.) (2002) *Stevens' Handbook of Experimental Psychology*. New York: Wiley. Retrived from: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.458.4328&rep=rep1&type=pdf>

30. Solso, R. L. & MacLin, M. Kimberly (2001). *Experimental Psychology: A Case Approach* (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

31. Stevens, S. S. (1951). Mathematics, Measurement and Psychophysics in S. S. Stevens (Ed) *Handbook of Experimental Psychology*. New York: Wiley. Retrived from: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781119170174>

32. Torgerson, W. S. (1962). *Theory and Methods of Scaling*. New York: Wiley. <https://doi.org/10.1002/bs.3830040308>

33. Berkowitz, L., & Donnerstein, E. (1982). External validity is more than skin deep: Some answers to criticisms of laboratory experiments. *American Psychologist*, 37(3), 245–257. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.37.3.245>

34. Blass, T. (1991). Understanding behavior in the Milgram obedience experiment: The role of personality, situations, and their interactions. *Journal of Personality and Social Psychology*. 60 (3): 398–413. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.398>

35. Brooks, J. L. (2012). Counterbalancing for serial order carryover effects in experimental condition orders. *Psychological Methods*. 17 (4): 600–614. <https://doi.org/10.1037/a0029310>

36. Hacking, I. (1988). Telepathy: Origins of Randomization in Experimental Design. *Isis*. 79 (A Special Issue on Artifact and Experiment): 427–51. <https://doi.org/10.1086/354775>

37. Shadish W.R. (2010). Campbell and Rubin: A primer and comparison of their approaches to causal inference in field settings. *Psychol Methods*. **15**(1): 3-17. <https://doi.org/10.1037/a0015916>
38. Stigler, S. M. (1992). *A Historical View of Statistical Concepts in Psychology and Educational Research*. *American Journal of Education*. **101** (1): 60–70. <https://doi.org/10.1086/444032>
39. Sturm, T., & Ash, M. G. (2005). Roles of instruments in psychological research. *History of psychology*, **8**(1), 3–34. <https://doi.org/10.1037/1093-4510.8.1.3>
40. Top ten trends in psychology for 2021 / APA. Retrived from: <https://www.apa.org/members/content/2021-ten-trends>
41. West, S. G.; Thoemmes, F. (2010). *Campbell's and Rubin's perspectives on causal inference*. *Psychological Methods*. **15** (1): 18–37. <https://doi.org/10.1037/a0015917>
42. 10 trends to watch in 2020 / APA. Retrived from: <https://www.apa.org/monitor/2020/01/cover-trends>

13. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Сайти державних установ, бібліотек, освітні портали, ресурсні центри:

43. Верховна Рада України: <http://www.rada.gov.ua>
44. Міністерство освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>
45. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: <http://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/dnpb/>
46. Державна науково-технічна бібліотека України: <http://www.gntb.gov.ua/ua/>
47. Електронна бібліотека Національної академії педагогічних наук України: <http://lib.iitta.gov.ua/>
48. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
49. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
50. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/e-resources/>
51. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
52. Освіта – Британська Рада: <http://www.britishcouncil.org/uk/ukraine-education.htm>
53. Європейський освітній портал: <http://www.eu-edu.org/euedu68>
54. Освітній портал МВС України: <http://www.naiu.kiev.ua/osvitamvs/>

Сайти психологічних наукових установ, університетів:

53. ДЗВО «Університет менеджменту освіти»: <http://umo.edu.ua/> , Кафедра психології та особистісного розвитку: <http://umo.edu.ua/institutes/imp/struktura-institutu/kafedra-zpp/o-kafedri>
54. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України: <http://inpsy.naps.gov.ua/>
55. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України: <https://ispp.org.ua/>
56. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України: <https://ispp.org.ua/> , наукові видання доступні для завантаження: <http://psychology-naes-ua.institute/info/273/>
57. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи: <http://psyua.com.ua/>
58. American Psychological Association. Experimental Psychology Studies Humans and Animals: <https://www.apa.org/education-career/guide/subfields/experimental>
59. University of Oxford. Medical Sciences Division. Research: <https://www.psy.ox.ac.uk/research>

Сайти громадських професійних об'єднань психологів:

- 60. Українська асоціація екологічної психологічної допомоги (УАЕПД): <https://epf.com.ua/>
- 61. Українська асоціація арт-терапевтів: <https://uaat.org.ua/>
- 62. Українська асоціація когнітивно-поведінкової терапії (УАКПТ): <http://uacbt.org.ua/>
- 63. Національна психологічна асоціація: <https://www.npa-ua.org/ethics>
- 64. Українська психологічна асоціація (УПА): <https://www.upa.guru/>
- 65. Українська спілка психотерапевтів (УСП): <https://usp.community/>
- 66. American Psychological Association (APA) <https://www.apa.org/>
- 67. European Federation of Psychologists' Associations (EFPA): <https://www.efpa.eu/>

Сайти психологічних фахових періодичних видань:

- 68. Актуальні проблеми психології: <http://appspsychology.org.ua/>
- 69. Вісник післядипломної освіти серія «соціальні та поведінкові науки»: <http://umo.edu.ua/serija-socialjni-ta-povedinkovi-nauki>
- 70. Організаційна психологія. Економічна психологія: <http://orgpsy-journal.in.ua/>
- 71. Психологічний часопис: <http://www.apsijournal.com/>
- 72. Психологія і особистість: <http://psychpersonality.pnpu.edu.ua>
- 73. Актуальні питання сучасної психології: http://library.sspu.sumy.ua/wp-content/uploads/2018/04/Aktualny_pitannya_suc.psihologii_1_2015.pdf
- 74. Директор школи, ліцею, гімназії: <http://director.npu.edu.ua/>
- 75. Experimental Psychology. The journal for experimental research in psychology: <https://www.hogrefe.com/us/journal/experimental-psychology>
- 76. Journal of Experimental Psychology: Animal Learning and Cognition https://www.apa.org/pubs/journals/xan?_ga=2.219751580.442379227.1661282497-1645354718.1661282496
- 77. Journal of Experimental Psychology: Applied https://www.apa.org/pubs/journals/xap?_ga=2.181653282.442379227.1661282497-1645354718.1661282496
- 78. Journal of Experimental Psychology: General: https://www.apa.org/pubs/journals/xge?_ga=2.222373150.442379227.1661282497-1645354718.1661282496
- 79. Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance: https://www.apa.org/pubs/journals/xhp?_ga=2.219817116.442379227.1661282497-1645354718.1661282496
- 80. Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition: https://www.apa.org/pubs/journals/xlm?_ga=2.219817116.442379227.1661282497-1645354718.1661282496

Міжнародні бази наукових даних:

- 81. European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences: <http://archives.esf.org/home.html>
- 82. Google Scholar: <https://scholar.google.com/>
- 83. Index Copernicus International: <https://indexcopernicus.com/index.php/en/>
- 84. Scopus: <https://www.elsevier.com/>
- 85. Web of Science: <https://clarivate.com/webofsciencegroup/>

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ

Контроль і оцінювання досягнень здобувача вищої освіти

Результати поточного та підсумкового контролю вивчення дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою у співвідношенні 60/40 балів, де 60 – сума балів, набраних здобувачем вищої освіти у процесі вивчення дисципліни, 40 – максимальна сума балів, отриманих під час складання екзамену.

Екзамен проводиться в усній формі та передбачає 2 теоретичних питання. При цьому з метою надання можливості здобувачам проєктувати та реалізовувати індивідуальні освітні траєкторії в опануванні дисципліни, надається можливість визначати власні пріоритети та кількість виконаних завдань того чи іншого типу з переліку запропонованих в рамках курсу (з умовою набору визначеної загальної кількості балів).

Таблиця 1

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Критерії оцінювання	Форми підсумкового контролю (максимальна кількість балів)				
	реферат	програма	презентація	гугл-форма ³	іспит
Відповідність теми та змісту	2	2	1	-	-
Автентичність, унікальність	10	10	5	-	-
Логічність та послідовність	2	2	1	5	-
Лаконічність, грамотність	2	2	1	-	-
Актуальність джерел	2	2	1	-	-
Відповідність оформлення	2	2	1	5	-
Повнота, логіка відповіді	-	-	-	-	60
Загалом	20	20	10	10	60

Загальна оцінка з курсу «Прикладні проблеми експериментальної психології» виставляється в балах за національною шкалою та шкалою ЄКТС (таблиця 2).

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS та визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за п'ятибальною шкалою	
A – відмінно	90 – 100	Відмінно	5
B – дуже добре	82 – 89	Добре	4
C – добре	74 – 81		
D – задовільно	64 – 73	Задовільно	3
E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	60 – 63		
FX – незадовільно	35 – 59	Незадовільно	2
F – незадовільно	0 – 34	Незадовільно	2

Примітка. Оцінка FX передбачає можливість повторного складання за умови виконати певної додаткової роботи; оцінка F передбачає обов'язкове проходження повторного курсу, з такою оцінкою здобувач відрховується після незадовільної відповіді на комісії.

³ Підготовка психодіагностичного блоку у форматі Google Form.

Система нарахування балів під час проведення підсумкового контролю знань (екзамену)

Складові екзаменаційного білету	Бали
Теоретичне питання 1	15
Теоретичне питання 2	15
Теоретичне питання 3	10
Разом	40

Оцінювання результатів поточної роботи здобувачів вищої освіти (завдань, що виконуються на семінарських, практичних заняттях, результати самостійної роботи) і підсумкового контролю знань проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно і без зауважень

Політика дисципліни

Вимоги до відвідування	<p>Усі здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні, семінарські та практичні заняття (крім тих, яким офіційно складений індивідуальний навчальний план).</p> <p>Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в ДЗВО «Університет менеджменту освіти» індивідуальні завдання видаються здобувачеві вищої освіти протягом навчального семестру відповідно до індивідуального навчального плану».</p> <p>Здобувачі вищої освіти можуть використовувати мобільні телефони та ноутбуки на заняттях для відвідування занять і у навчальних цілях (тестування, виконання практичних завдань, написання конспекту лекцій тощо).</p>
Дедлайни та перескладання	<p>Здобувачі вищої освіти, які пропустили заняття, готуються за матеріалами лекцій і рекомендованою літературою, виконують завдання і здають їх на наступному занятті або консультації (за відповідним графіком консультацій викладача).</p> <p>Дедлайн для відпрацювання пропущених занять – за два тижні до початку екзаменаційної сесії.</p> <p>Правила повторного складання здобувачем вищої освіти екзаменів з дисципліни, вивчення та атестації з дисципліни містяться у Положенні про організацію освітнього процесу у ДЗВО «Університет менеджменту освіти».</p>

<p>Правила академічної добросесності</p>	<div data-bbox="549 174 676 304"> </div> <div data-bbox="708 165 1481 241"> <p>Положення про академічну добросесність у ДЗВО «Університет менеджменту освіти»</p> </div> <div data-bbox="549 367 676 497"> </div> <div data-bbox="708 349 1481 425"> <p>Матеріали Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти</p> </div>
--	--